

กลวิธีการเร้าอารมณ์สะท้อนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร¹

Deeply Moved and Emotional Arousing Techniques in the Decease Event from Narratives of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, the Great¹

อัศวิทธิ์ เรืองรอง²

Akhawit Ruengrong²

Received: 6 March 2020

Revised: 5 May 2020

Accepted: 23 June 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิธีการเร้าอารมณ์สะท้อนใจจากเรื่องเล่าในเหตุการณ์สวรรคตในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยเก็บข้อมูลเรื่องเล่าจากเว็บไซต์ <http://storylog.com> ช่วงเดือนตุลาคม 2559 ถึง มกราคม 2560 จำนวน 56 เรื่อง โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (documentary research) ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาในกรอบความคิดเรื่องอารมณ์สะท้อนใจแล้วเรียบเรียงเนื้อหาด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของเรื่องเล่ามี 2 ลักษณะ คือ เรื่องเล่าที่กล่าวถึงการสูญเสีย และเรื่องเล่าที่กล่าวถึงการสดุดี เรื่องเล่าดังกล่าวข้างต้นมีกลวิธีการเร้าอารมณ์สะท้อนใจร่วมกันใน 3 ลักษณะ คือ กลวิธีการใช้ภาษาอันได้แก่การใช้คำและการใช้ภาพพจน์ กลวิธีการใช้ฉาก และกลวิธีการอ้างถึง กลวิธีดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าอารมณ์สะท้อนใจในเรื่องเล่าเป็นเครื่องมืออันสำคัญของการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ได้อย่างเข้มข้น และคุณลักษณะอันสำคัญของวัตถุประสงค์ที่นำไปสู่ความเข้าใจต่อโลกและชีวิตได้อย่างลุ่มลึก

คำสำคัญ: กลวิธี, เรื่องเล่า, อารมณ์สะท้อนใจ, เหตุการณ์สวรรคตในรัชการที่ 9

Abstract

This article aimed to study deeply moved and emotional arousing techniques in the decease event from narratives of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, the Great. The 56 narratives were collected from website <http://storylog.com> during October 2016 to January 2017 and analyzed by using documentary research with the content analysis method in the frame of

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง "เรื่องเล่า เร้าอารมณ์สะท้อนใจในเหตุการณ์สวรรคตในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช" คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹ This article is a part of the research "Emotional and Deeply moved Narrative in Passing Away Event of King Bhumibol Adulyadej" Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaophraya Rajabhat University Academic Year 2018

² Assistant Professor, Doctor of Program in Thai, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaophraya Rajabhat University

emotion. Results were presented by using descriptive analysis. The result found that the narratives have two 2 types of content: the narrative about loss and the narrative about eulogies. Those narratives contain 3 types of emotional arousing techniques ; the language technique i.e., word usage, and figure of speech, setting technique and allusive technique. Those techniques indicated that the deeply moved and emotional arousing in the narratives are significant implements in the strong literary creation. These important characteristics of the aesthetic objects lead to the profound understanding of life and the world.

Keywords: Technique, Narratives, emotion, The Passing of King Rama IX

บทนำ

การเสด็จสวรรคตในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559 นั้น ได้สร้างความวิปโยครันทดทุกข์แก่พสกนิกรในพระองค์อย่างหาที่สุดมิได้แรงกระแทกจากอารมณ์โศกรันทดนี้เป็นพลังผลักดันต่อการแสดงออกในรูปแบบอันหลากหลายทั้งในรูปแบบของเรื่องเล่าและกวีนิพนธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งในแบบของหนังสือ วารสาร นิตยสารและช่องทางออนไลน์

การแสดงออกของอารมณ์วิปโยคต่อเหตุการณ์นี้ที่มีความโดดเด่น คือ การแสดงออกในรูปแบบ “เรื่องเล่า” ผ่านช่องทางออนไลน์ที่ทุกคนสามารถแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิดได้ทั่วถึงและเท่าเทียม ดัง “เรื่องเล่า” ในเหตุการณ์สวรรคตในวันดังกล่าว จากการศึกษาพบว่า ลักษณะเด่นของเนื้อหาของเรื่องเล่าที่แสดงอารมณ์ สะเทือนใจมี 2 ลักษณะคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการสูญเสีย และเนื้อหาที่กล่าวถึงการสดุดี

เมื่อกล่าวถึง “เรื่องเล่า” มักเข้าใจกันว่าเป็นงานสร้างสรรค์ประเภทนวนิยาย เรื่องสั้น ตำนาน หรือนิทานประเภทต่างๆ ซึ่งเป็นงานเขียนบันเทิงคดีที่เน้นจินตนาการ แต่ปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่านเห็นว่าเรื่องเล่าขยายมโนทัศน์และขอบเขตกว้างขวางไปกว่านั้น จากที่เป็น

บันเทิงคดีก็มาเป็นงานเขียนประเภทสารคดีที่เน้นข้อเท็จจริง การศึกษาภาพสะท้อนจากเรื่องเล่าเดิมมาเป็นการประกอบสร้างเรื่องเล่าเพื่อรู้เท่าทันและจากเดิมที่นิยมศึกษาเรื่องเล่าเพื่อความซาบซึ้งมาเป็นเพื่อทำความเข้าใจในการประกอบสร้างเรื่องเล่านั้น ลักษณะเหล่านี้ คือแนวโน้มของการศึกษา “เรื่องเล่า” ในปัจจุบัน (นพพร ประชากุล, 2552: 311) และนักวิชาการคนดังกล่าวยังได้อธิบายแนวทางการศึกษา “เรื่องเล่า” ให้กระจ่างชัดขึ้นว่า เป็นการนำเสนอเหตุการณ์ชุดหนึ่ง ซึ่งมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ตอนต้นไปสู่สถานการณ์ตอนจบ เกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนหนึ่ง และดำเนินไปในสถานที่-เวลา (นพพร ประชากุล, 2542: 13) และในการเล่าเรื่องเป็นการเข้าไปคัดเลือก จัดลำดับความสำคัญ สร้างระเบียบบางอย่างให้กับมวลข้อมูลที่เดิมกองอยู่อย่างปราศจากรูปทรง และโครงสร้างของเรื่องเล่านี้เองที่เป็นเครื่องมือสื่อความหมายได้อย่างแนบเนียน (นพพร ประชากุล, 2559: 19)

นัยข้างต้นชี้แสดงว่า ตัวบท หรือ ข้อมูลอันเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) อันเชื่อมโยงกับทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาเรื่องเล่าในกลางศตวรรษที่ 20 คือแนวคิดโครงสร้างนิยมที่สันคลอนการศึกษาเรื่องเล่าตามแนวเดิมของอริสโตเติลที่ศึกษาภาพสะท้อนโดยเชื่อมโยงกับปัจจัยภายนอกว่า เรื่องเล่าในแง่ของศิลปะและ

วรรณกรรมคือภาพสะท้อนความล้าเลิศของผลงานสร้างสรรค์ด้านสุนทรียะและเป็นอัจฉริยะของผู้สร้าง ส่วนแนวคิดด้านโครงสร้างนิยมมองว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่คิดว่าเกิดจากธรรมชาติของมนุษย์นั้น แท้จริงแล้วเป็นการประกอบสร้างทางวัฒนธรรม ซึ่งทำหน้าที่สื่อความหมายเชิงค่านิยมอุดมการณ์ระหว่างผู้คนในสังคม

กล่าวโดยสรุป การประจักษ์แจ้งในรสหรืออารมณ์สะท้อนใจมิได้มีเพื่อความมหุรรษ์เท่านั้น หากเพื่อเข้าใจและเข้าถึงในสัจจะแห่งอารมณ์หรือรสดูเดียวกันกับการบรรลุสัจธรรมแห่งชีวิตของสรรพสัตว์ทั้งปวง ในแง่นี้อาจกล่าวได้ว่า การสร้างสรรค์เรื่องเล่ามิได้รังสรรค์มาเพื่ออารมณ์เพียงประการเดียว หากยังเป็นเครื่องมืออันสำคัญต่อการทำความเข้าใจในสัจธรรมของชีวิตอีกด้วย

ดังได้กล่าวแล้วนั้นว่า เนื้อหาจากเรื่องเล่าจำนวน 56 เรื่องนั้น แบ่งเนื้อหาที่สื่ออารมณ์สะท้อนใจเป็น 2 ลักษณะ คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความสูญเสีย และเนื้อหาที่กล่าวถึงเรื่องการสดุดีประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่าเนื้อหาของเรื่องเล่าทั้งปวงนี้มีกลวิธีอันแยบคายอย่างไรต่อการเล่าให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจ

วัตถุประสงค์

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจจากเรื่องเล่าในเหตุการณ์สวรรคตในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศรมหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เป็นเรื่องเล่าในเหตุการณ์สวรรคตในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จำนวน 56 เรื่อง จากสื่อออนไลน์ในเว็บ

<https://storylog.com> มาวิเคราะห์กลวิธีในการเล่าอารมณ์สะท้อนใจ โดยเลือกข้อมูลตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม 2559 ถึง วันที่ 20 มกราคม 2560

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องอารมณ์สะท้อนใจตามทัศนะของนักวิชาการด้านวรรณกรรมศึกษาหลายท่าน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันอย่างเอกภาพ เริ่มจากเสฐียรโกเศศ (2553) ที่กล่าวอารมณ์สะท้อนใจเป็นศิลปะทางวรรณศิลป์ ทำให้วีนิพนธ์ดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า การประจักษ์ในอารมณ์สะท้อนใจนำไปสู่การตระหนักในสัจธรรมของชีวิต

ตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต อารมณ์สะท้อนใจที่ผู้อ่านวรรณคดีรู้สึกนั้น เรียกว่า เกิดรสซึ่งมิได้สะท้อนใจในระดับของความรู้สึกเท่านั้น หากส่งผลต่อการตระหนักและเข้าใจที่เรื่องราว นั้นๆ นำเสนอผ่านอารมณ์ต่างๆ และการประจักษ์ในระดับรสนั้นมิได้หมายถึงเฉพาะความมหุรรษ์เท่านั้น แต่เป็นความรู้แจ้งถึงสัจจะแห่งอารมณ์นั้นๆ เช่นเดียวกับการบรรลุสัจธรรมในการบำเพ็ญสมาธิ (กุสุมา รัชมณี, 2549) และพลังของอารมณ์สะท้อนใจอันเกิดจากวัตถุสุนทรียหรือกลวิธีทางภาษาวรรณศิลป์ที่พรรณนาอย่างละเอียด (สุจิตรา จงสถิตยวิวัฒนา, 2548) จะนำไปสู่ความเข้าใจต่อโลกและชีวิตได้อย่างลึกซึ้งด้วยปัญญาจากการขบคิดใคร่ครวญ (ดวงมน จิตรจ้านงค์, 2560) นั้นเอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการวิจัยเอกสาร (documentary research) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลเอกสารเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (description analysis) ผ่านกระบวนการวิเคราะห์

อย่างเป็นระบบด้วยการพินิจพิเคราะห์ภาษาและการอ่านจับประเด็นจัดกลุ่มความหมายเข้าด้วยกันรวมทั้งการตีความเพื่อหาข้อสรุปให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การดำเนินการวิจัยนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์กลวิธีเร้าอารมณ์ สะเทือนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

2. การเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

กลวิธี หรือที่เรียกว่า เทคนิค (technique) หมายถึง “กรรมวิธีที่ทำให้ได้ผลเรียบร้อยงดงาม ซึ่งรวมทั้งฝีมือและความรู้ความชำนาญในวิธีทำ... กลวิธีจะเป็นการอธิบายว่าทำอย่างไรมากกว่าที่จะอธิบายว่าทำอะไร...” (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย, 2545: 430)

กลวิธีในการเร้าอารมณ์สะเทือนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในงานวิจัยนี้ พบ 2 ลักษณะตามลักษณะเด่นของเนื้อหา คือ 1. กลวิธี การเร้าอารมณ์สะเทือนใจจากเรื่องเล่าที่มีเนื้อหา กล่าวถึงความสูญเสีย และ 2. กลวิธี การเร้าอารมณ์สะเทือนใจจากเรื่องเล่าที่มีเนื้อหากล่าวถึงการสวดดี ในแต่ละเนื้อหาพบลักษณะร่วมของกลวิธีที่สามารถสรุปเป็นภาพรวม โดยยกตัวอย่างจากเรื่องเล่าพอเป็นสังเขปให้เหมาะสมกับรูปแบบการนำเสนอในรูปแบบของบทความ

1. กลวิธี การเร้าอารมณ์สะเทือนใจจากเรื่องเล่าที่มีเนื้อหากล่าวถึงความสูญเสีย

เรื่องเล่าที่มีเนื้อหากล่าวถึงความสูญเสีย ผู้วิจัยพบกลวิธีที่เร้าอารมณ์สะเทือนใจใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1 กลวิธีการใช้ภาษาสื่อความสูญเสียเพื่อเร้าอารมณ์สะเทือนใจ

ผู้วิจัยพบการใช้ภาษาในการแสดงความรู้สึกสูญเสียที่นำไปสู่การเร้าอารมณ์สะเทือนใจในเหตุการณ์สวรรคต 2 ลักษณะ คือ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ ดังจะกล่าวตามลำดับ ดังนี้

1.1.1 การใช้คำเพื่อสื่ออารมณ์ โศกเศร้า ผู้วิจัยพบหลายคำเช่น สูญเสีย หดหู่ โศกเศร้า เสียใจ วิบโยค โศกาตูล อาดูร อาลัย ในเรื่องเล่าหลายเรื่องเพื่อสื่ออารมณ์โศกเศร้า ดังตัวอย่างจากเรื่องเล่า ดังนี้

เรื่อง “โลกสีขาวดำเทา”

“เราไม่ได้เศร้า แต่เราแค่รู้สึกถึงความรู้สึกเรา มันอธิบายออกมาเป็นภาพไม่ได้ เป็นน้ำตาไม่ได้... โลกของคนไทยทุกคน ก็กลายเป็นสีขาว ดำ และเทา โซเชียล ไม่ว่าจะเป็นเฟสบุ๊ค ทวิตเตอร์ หรือกระทั่งไลน์ ก็มีแต่ภาพและความรู้สึก สามสิ่งนี้ จนเรารู้สึก หดหู่ตามไม่ได้”

(Honey Season, 2559)

เรื่อง “ความโศกาอาดูรของแผ่นดิน”

“ในวันที่ 13 ตุลาคม 2559 เป็นวันที่ประเทศไทยต้องน้ำตาไหลนองทั่วทั้งแผ่นดิน ความโศกาอาดูรได้อับติขึ้นในใจคนไทยทั้งประเทศ... คนไทยเท่านั้นที่รับรู้ได้ถึงความรู้สึกนี้...”

(kwanjai, 2559)

เรื่อง “บันทึกเมื่อถึง”

“...รู้หรือไม่เมื่อวานนี้ 14 ตุลาคม 2559 มีพิธีเคลื่อนพระศพ เหล่าพสกนิกรมาร่วมไว้อาลัยด้วยความโศกเศร้า ไม่ต่างจากสิ่งที่ข้าพเจ้าคิดในคราของสมเด็จพระพี่นางเลย...”

(Chubsri, 2559)

1.1.2 การใช้ภาพพจน์เพื่อสื่ออารมณ์ โศกเศร้า นอกจากการใช้คำหลายคำเพื่อสื่อ

อารมณ์โศกเศร้า ดังได้กล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบ ภาพพจน์เพื่อสื่อความรันหดโศกเศร้าจากเรื่องเล่า ซึ่งนิยมใช้ภาพพจน์ อติพจน์และอุปมา เช่น

ภาพพจน์อติพจน์

เรื่อง “ลาลับทินกรในดวงใจ”

“วันปกติที่ทำงานอย่างปกติ และ กลับบ้านอย่างปกติ มันควรจะเป็นเช่นนั้น... วันนั้น วันที่คนหลายคนไม่คาดคิดว่าจะเกิด วันที่น้ำตาไหลรินไม่มีหยุด วันที่คนที่รักเรามากที่สุดจากไป...”

(Agreatpigeon, 2559)

เรื่อง “หนังสือพิมพ์แจกฟรี”

“...น้ำตาท่วมประเทศไทยในวันนี้ สงเสด็จพระภูมิสู่วสวรรคตจะจงรักภักดีชั่วชั่วน...”

(Lady Normal, 2559)

ภาพพจน์อุปมา

เรื่อง “และหัวใจพวกเราชาวไทยก็ยัง มีในหลวงอยู่”

“ฝนตกตลอดทั้งวัน...ฝนที่ตกลงมา เหมือนฝนกรดที่กัดกร่อนหัวใจจนแทบไม่เหลือชิ้นดี สมองดื้อตัน เหมือนนั่งอยู่กลางเส้นแบ่ง ระหว่างความจริงและความฝัน...”

(Chanuikarn, 2559)

“น้ำตาไหลรินไม่มีหยุด” และ “น้ำตาท่วมประเทศไทย” เป็นภาพพจน์อติพจน์ และ “ฝนที่ตกลงมาเหมือนฝนกรดที่กัดกร่อนหัวใจ” เป็นภาพพจน์อุปมา ภาพพจน์ทั้ง 2 ประเภทนี้ เป็นการสื่อความหมายในระดับข้อความ ภาพพจน์ดังกล่าวต่างก็สื่อความหมายกระทบอารมณ์ผู้รับสารให้โศกรันหดยิ่ง

1.2 กลวิธีการใช้ฉากสื่อความสูญเสีย เพื่อเร้าอารมณ์สะท้อนใจ

ฉากหรือสถานที่ในเรื่องเล่านี้ ผู้วิจัยพบว่ามักจะเป็นฉากในมโนสำนึกหรือฉากที่เกิดจาก

การปรุงแต่งจากอารมณ์โศกรันหดต่อการสูญเสีย พระมหากษัตริย์ในช่วงเหตุการณ์สวรรคตของผู้เขียนเรื่องเล่า ซึ่งได้พรรณนาออกมา ดังจะยกตัวอย่าง ดังนี้

เรื่อง “วันที่หัวใจคนไทยทั้งประเทศ แตกสลาย”

“...วันที่ทุกคนนั่งเฝ้าหน้าจอโทรทัศน์โดยไม่มีเสียงพูดคุยใดใดนอกจากเสียงสะอื้น วันที่ท้องฟ้าสดใสจู่ๆ ก็มีตกลงอย่างน่าประหลาดใจ วันที่เราได้ยินเสียงคนไทยร้องให้ดังพร้อมกันทั่วประเทศ...”

(Boonchuu, 2559)

เรื่อง “วันที่ประเทศไทยเจ็บที่สุด”

“ประเทศไทยเจ็บอย่างไม่น่าเชื่อปราศจากเสียงใดๆ บนท้องถนน เพราะเสียงที่ดังที่สุดคือเสียงที่ทุกคนกำลังร้องไห้อยู่ในใจ สิ่งเหล่านี้เกิดจากอะไร ไม่มีใครบอกได้ แต่ทุกคนเชื่อในความรู้สึกว่านี่คือ “การจากไป” ของเทวดาผู้กลับสวรรคต...”

(Phufa, 2559)

เรื่อง “ยิ้มให้กันเถอะนะ...ท่านคงไม่อยากเห็นเราเสียใจ”

“...ในวันที่ความสูญเสียก่อเกิด ในวันที่ความเศร้าเกาะกินหัวใจ ในวันที่บางอย่างเปลี่ยนไป ในวันที่บรรยากาศรอบข้างแม้สวยงามเพียงใด ก็เหมือนเป็นฉากสีดำ...”

(FoamieTP, 2559)

การพรรณนาฉาก เช่น ท้องฟ้า ถนนหนทาง หรือบรรยากาศทั้งปวงใช้ภาพพจน์สี เสียง แสง ที่สื่อถึงความโศกสะท้อนใจ เช่น สีดำ เสียงที่เจ็บกริบหรือเสียงร้องไห้ แสงที่เคยสดใสเป็นมืดหม่น รวมทั้งพรรณนาฉากด้วยภาพพจน์บุคคลวัตที่แสดงการคร่ำครวญหวนให้ต่อการสูญเสีย ฉาก

ทั้งมวลที่กล่าวนี้ ช่วยสื่ออารมณ์โศกเศร้าอันทันทกทุกข์เป็นเอกภาพกับเรื่องเล่าได้อย่างเข้มข้นยิ่ง

1.3 กลวิธีการใช้การอ้างถึงสื่อความสูญเสียเพื่อเล่าอารมณ์สะเทือนใจ

การอ้างถึงในที่นี้หมายถึง ผู้เขียนเรื่องเล่า นำเนื้อหาในตอนต่างๆ ของวรรณกรรมที่มีเนื้อหาหรือเหตุการณ์ที่ตัวละครได้รับผลกระทบอันเกิดความสูญเสียจนนำไปสู่ความโศกเศร้า อันเป็นลักษณะร่วมกันของเรื่องและผู้เขียนอ้างถึงกับเรื่องเล่าของผู้เขียน เรื่องเล่าที่ผู้เขียนอ้างถึงมี 3 เรื่อง คือ เรื่องสี่แผ่นดิน เรื่องลิลิตพระลอ และเรื่องนิราศภูเขาทอง ดังนี้

การอ้างถึงเรื่องสี่แผ่นดิน จากเรื่อง “จดหมายถึงแม่พลอย ฉบับที่ 2”

“...ทำให้ผมนึกถึงเมื่อครั้งยุคแม่พลอย เมื่อมีการเคลื่อนย้ายพระบรมศพพระพุทธเจ้าหลวง เวลา ย่ำค่ำวันที่ 23 ตุลาคม 2453 ได้เกิดหมอกธุมฤต ปกคลุมไปทั่วตามเส้นทางเคลื่อนย้ายพระบรมศพเช่นกัน แม่พลอยคงได้ประจักษ์เห็นด้วยตาตนเองว่า หมอกธุมฤตเมื่อร้อยกว่าปีในยุคของแม่พลอยนั้นเหงาเศร้า สร้อยเพียงใดโบราณท่านว่าไว้หมอกธุมฤตนี้จะเกิดเพื่อ แสดงความอาลัยต่อเหตุการณ์สำคัญๆ โดยเฉพาะเมื่อผู้มี บุญญาธิการได้ล่วงลับจากไป แม้แต่สภาพอากาศยังไว้อาลัย เศร้าใจนับประสาอะไรกับมนุษย์ มีเลือดเนื้อจิตใจดังเช่นพวก เราความเศร้าอาลัยก็ไม่ต่างไปจากหมอกธุมฤตเช่นกัน ...”

(Pattan, 2559)

การอ้างถึงเรื่องลิลิตพระลอ จากเรื่อง “ผลัดแผ่นดิน”

“...พลันนึกไปถึงโคลงในลิลิตพระลอ
เสียงให้ทุกราชฎรีให้ ทุกเรือน
อกแผ่นดินดูเหมือน จักขัว
บ่เห็นตะวันเดือน ดาวมืด ม้วน

แลแห่งใดเห็นน้ำ ย่อมน้ำตาคนช...”

(Nowhere_To_Be_FOUND, 2559)

การอ้างถึงเรื่องนิราศภูเขาทอง จากเรื่อง “ผลัดแผ่นดิน”

“วรรณกรรมหลายเรื่องที่เราเคยอ่านในตอนทิวบรยายความเศร้านั้น เราก็อ่านอยู่แล้วว่า เศร้า แต่เพิ่งจะเข้าใจในคราวนี้เองพระนิพนธ์พานประหนึ่งศรัทธา คิดถึงบาทพิตรอดิศร...”

(Nowhere_To_Be_FOUND, 2559)

ลักษณะร่วมของวรรณกรรมหรือเรื่องเล่าทั้ง 3 เรื่อง คือ บรรยายภาพของความโศกเศร้าอันเกิดจากความสูญเสียของผู้ที่เป็นที่รักยิ่งเหมือนกัน ทั้งสวรรคตในรัชกาลที่ 5 พระลอ และ รัชกาลที่ 2 ในเรื่อง สี่แผ่นดิน ลิลิตพระลอ และ นิราศภูเขาทอง ต่างเป็นเครื่องมือหรือกลวิธีอันแยบคายที่ช่วยสร้างบรรยากาศความโศกเศร้าทันทกทุกข์ต่อเรื่องเล่าที่กล่าวถึงการสวรรคต ในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้อย่างเข้มข้นยิ่งขึ้น

2. กลวิธีการเล่าอารมณ์สะเทือนใจจากเรื่องเล่าที่มีเนื้อหากล่าวถึงการสวดดี

เนื้อหาของเรื่องเล่าที่กล่าวถึงการสวดดีจะแสดงการสรรเสริญพระเกียรติคุณในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันหลากหลาย และเนื้อหาที่กล่าวถึงการแสดงความจงรักภักดีต่อ ในหลวงรัชกาลที่ 9 อีกส่วนหนึ่งการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจตามโครงการต่างๆ อย่างหลากหลาย ด้วยวิริยะบารมี เป็นการสะท้อนพระคุณลักษณะด้านดีเลิศอันนำไปสู่การแสดงความจงรักภักดีของเรื่องเล่าที่สามารถสื่ออารมณ์สะเทือนใจไปยังผู้รับสาร หรือผู้อื่นได้อย่างแยบคาย

ผู้วิจัยพบว่าในเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาสวดดีใช้กลวิธีเล่าอารมณ์สะเทือนใจใน 3 ลักษณะ คือ การใช้ภาษา การใช้ฉาก และ การใช้การอ้างถึง ดังนี้

2.1 กลวิธีการใช้ภาษาสื่อการสวดดีเพื่อเร้าอารมณ์สะท้อนใจ

ภาษาเพื่อสวดดีเกียรติคุณในรัชกาลที่ 9 ในเรื่องเล่า จากเหตุการณ์สวรรคตเพื่อเร้าอารมณ์สะท้อนใจพบใน 2 ลักษณะ คือ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ เช่น

2.1.1. การใช้คำสื่อการสวดดีเพื่อเร้าอารมณ์สะท้อนใจ พบคำที่สื่อแสดงการสวดดีต่อในหลวงรัชกาลที่ 9 ในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจด้วยวิริยะบารมี เช่น คำว่า ทรงพระอัจฉริยภาพทรงธรรม ทรงพระเจริญ เช่น ในเรื่อง “พ่อของฉัน” และเรื่อง “ฉันเป็นคนโชคดีที่สุดคนหนึ่งในโลก”

เรื่อง “พ่อของฉัน”

“...ท่านทรงเดินไปทางนู่นนี่ ขึ้นเหนือล่องใต้ หนทางลำบากลำบากซึ่งคนปกติอาจต้องขึ้นหลายตลบก่อนไป แต่ทำไมท่านถึงเสด็จไปแบบไม่เกียจจน...จะมีประชาชนมานั่งรอนอนรอรับถึงแม้จะไม่ได้เห็นท่านด้วยซ้ำก็ยอมตากแดดตากฝนทนรอเพื่อที่จะได้พุดให้ท่านได้ยินแว่วๆ ก็ยังคิดว่า “ทรงพระเจริญ”

(Wanny_Wanny, 2559)

เรื่อง “ฉันเป็นคนโชคดีที่สุดคนหนึ่งในโลก”

“...ฉันก็เป็นคนหนึ่งที่เกิดในรัชสมัยของรัชกาลที่ 9 สิ่งที่พระองค์ท่านทำให้กับคนไทยนั้นยิ่งใหญ่หากคนอื่นใด จะเทียบเท่าได้ หลายคนอาจจะเพิ่งได้รับรู้เรื่องราวของพระองค์ท่าน แต่นั่นก็ยังไม่สายเกินไปที่จะดำเนินรอยตามพระองค์ท่าน นี่ก็คือความโชคดีของฉันที่เกิดในแผ่นดินนี้ แผ่นดินที่มีพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงธรรมและทรงอัจฉริยภาพ...”

(Gita2000, 2559)

ตัวอย่างของเรื่องเล่า 2 เรื่องนี้ ผู้เล่าเรื่องใช้คำ “ทรงพระเจริญ” “ทรงธรรม” และ “ทรง

อัจฉริยภาพ” เพื่อสวดดีในพระเกียรติคุณที่พระองค์ได้บำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อพสกนิกรในพระองค์ ดังปรากฏในเนื้อหาของเรื่องเล่าที่วิเคราะห์แล้วนั้น

2.1.2 การใช้ภาพพจน์แสดงการสวดดีเพื่อเร้าอารมณ์สะท้อนใจ ผู้วิจัยพบภาพพจน์ที่นิยมใช้ในเรื่องเล่า คือ ภาพพจน์อุปมา และภาพพจน์อุปลักษณะ ซึ่งเป็นภาพพจน์ที่เป็นที่รู้จักและนิยมใช้กันในงานเขียนทั่วไปด้วย ตัวอย่างภาพพจน์ในเรื่องเล่า เช่น

ภาพพจน์อุปมา

เรื่อง “ในหลวงของฉัน”

“...เพราะท่านมีความรักให้กับประชาชนของท่าน มอบความรัก ความหวังโยให้กับคนของท่าน ความรักเพื่อประชาชนของท่าน ดูมากมาย ไม่มีวันหมด เหมือนความรักของพ่อฉันโชคดีที่ได้เกิดมาในรัชการ ของท่าน...”

(Tan11, 2559)

ภาพพจน์อุปลักษณะ

เรื่อง “มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์”

“...ผมไม่ได้ชื่นชมในหลวงในฐานะที่ “เพราะผมเคยเป็นคนไทย” แต่ผมชื่นชมพระองค์ท่านในฐานะที่ผมก็เป็นมนุษย์ธรรมดาที่มีเหน้อยท้อ หรือขี้เกียจ สำหรับผมในหลวงคือ มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์ที่เจ๋งที่สุดเท่าที่โลกเคยมีมา...”

(Tetecnx, 2559)

ในเรื่องเล่า “ในหลวงของฉัน” ใช้ภาพพจน์อุปมาเพื่อเปรียบความหวังโยของในหลวง รัชกาลที่ 9 กับความรักของพ่อ เพราะพ่อรักลูกทุกคนอย่างไม่มีเงื่อนไข ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ปรารถนาให้ลูกได้ดี ในเรื่องเล่า “มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์” ใช้ภาพพจน์อุปลักษณะเพื่อเปรียบเทียบ การทรงงานของในหลวงไม่เหมือนกับ

การทำงานของคนทั่วไป คนทั่วไปอาจรู้สึกเหนื่อย ท้อ และซีเกียจ แต่ในหลวงไม่เป็นเช่นนั้น พิจารณาจากโครงการพระราชดำริต่างๆ จำนวนมากที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของพสกนิกรในพระองค์ ดังนั้น “มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์” จึงสื่อความเป็นมนุษย์หรือคนธรรมดาที่ไม่ธรรมดา เพราะต้องใช้ความอดทนอย่างสูงสุดในฐานะของกษัตริย์ที่ต้องรับผิดชอบลูกๆ ของพ่อทั้งประเทศ ทั้งอุปมาความรักความผูกพันของพ่อที่มีต่อลูก และอุปลักษณะ มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์ จึงช่วยสื่อสารทางเนื้อหาความคิด และอารมณ์ได้อย่างเข้มข้น

2.2 กลวิธีการใช้จากสื่อการสวดเพื่อเร้าอารมณ์สะเทือนใจ

จากในเรื่องเล่ามักเป็นฉากการทรงงานของในหลวงที่กรากกิ่งาแดดฝน และทรงงานหนักในขณะที่เดินทางไปทั่วทุกทิศของประเทศไทย เช่น เรื่อง “พ่อของฉัน” และเรื่อง “บันทึก ‘ในหลวง ร.9’ ที่ไม่คิดว่าจะสามารถเขียนได้”

เรื่อง “พ่อของฉัน”

“...ท่านทรงเดินทางไปนู่นนี่ ขึ้นเหนือล่องใต้ หนทางลำบาก ลำบ่น ซึ่งคนปกติอาจต้องขึ้นหลายตลบก่อนไปแต่ทำไมท่านถึงเสด็จไปแบบไม่เกียจจน...”

(Wanny_Wanny, 2559)

เรื่อง “บันทึก ‘ในหลวง ร.9’ ที่ไม่คิดว่าจะสามารถเขียนได้”

“...ท่านทรงบันดาลฝนท่ามกลางแดดร้อนในท้องฟ้าว่างเปล่า ท่านทรงฟื้นคืนชีพแผ่นดินที่ตายแล้วให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง คงไม่มีพระมหากษัตริย์ในประเทศไทยไหนๆ ที่ทำเรื่องแบบนี้ได้...”

(Koi, 2559)

ตัวอย่าง “จาก” ทั้ง 2 เรื่องนี้ สัมพันธ์เชื่อมโยงกับพระราชกรณียกิจที่สะท้อนความวิริยะ

มุ่งมั่นในการทรงงานแต่ละโครงการจนสำเร็จลุล่วงยังประโยชน์มหาศาลต่อพสกนิกรในพระองค์ ภาพของฉกนั้นตราตรึงประทับใจและเร้าอารมณ์สะเทือนใจให้กับผู้พบเห็นได้อย่างดียิ่ง

2.3 กลวิธีการใช้การอ้างถึงสื่อการสวดเพื่อเร้าอารมณ์สะเทือนใจ

การอ้างถึงเพื่อสวดดีในประเด็นนี้ คือการหยิบยกเอาวรรณกรรมเรื่อง “สี่แผ่นดิน” ในเหตุการณ์ที่แม่พลอยแสดงความจงรักภักดีและเทิดทูนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ลักษณะดังกล่าวช่วยสร้างบรรยากาศให้เรื่องเล่าแสดงความซาบซึ้งสะเทือนใจได้อย่างเข้มข้นและแนบคายยิ่ง เช่น

เรื่อง “จดหมายถึงแม่พลอย ฉบับที่ 1”

“...สิ่งที่แม่พลอยรักเทิดทูนเหนือหัวเหนือสิ่งอื่นใดคือพระเจ้าอยู่หัวและความรักเทิดทูนนี้ ได้ถ่ายทอดจากตัวหนังสือเป็นเรื่องราวอย่างชัดเจนมาถึงผมอย่างซึ้งซึ้งและซาบซึ้ง โดยเรื่องสี่แผ่นดินได้บอกเล่าเรื่องราวชีวิตแม่พลอยในแต่ละช่วงการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะช่วงการเปลี่ยนแผ่นดินหนึ่งไปสู่อีกแผ่นดินหนึ่ง...”

(Pattan, 2559)

สรุป

กลวิธีการเร้าอารมณ์สะเทือนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จากเรื่องเล่าทั้งหมด 56 เรื่อง ในเว็บไซต์ <http://storylog.com> ช่วงเดือนตุลาคม 2559 ถึงเดือนมกราคม 2560 ลักษณะของเรื่องเล่าทั้ง 56 เรื่อง แบ่งเนื้อหาเป็น 2 ลักษณะ คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการสูญเสีย และเนื้อหาที่กล่าวถึงการสวดดี เนื้อหาทั้ง 2 ลักษณะนี้ ผู้วิจัยพบว่าใช้กลวิธีการเร้าอารมณ์สะเทือนใจร่วมกัน คือ การใช้ภาษาอันประกอบด้วยการ ใช้คำ และการใช้

ภาพพจน์ การใช้ฉาก และการใช้การอ้างถึงกลวิธี ทั้ง 3 ประการนี้ เป็นเครื่องมือของการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ และลักษณะเด่นของวรรณศิลป์นี้เอง เป็นคุณภาพของวัตถุสุนทรีย์ที่ช่วยเน้นย้ำสสารอารมณ์และความคิดให้อารมณ์สะท้อนวันทและปิตินี้เข้มข้นขึ้น

การอภิปรายผล

บทความวิจัยเรื่อง “กลวิธีการเข้าอารมณ์สะท้อนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร” นำไปสู่การอภิปรายผลใน 2 ประเด็น คือ

1. อารมณ์สะท้อนใจเป็นเครื่องมือสำคัญของ การสร้างสรรค์ทางวรรณศิลป์

วรรณศิลป์ สร้างสรรค์จากเครื่องมือหรือวัตถุสุนทรีย์ คือ “ภาษา” อันมีลักษณะเป็นสากล ภาษาวรรณศิลป์นี้มุ่งสร้างอารมณ์สะท้อนใจด้วยกระบวนการของการพรรณนาอย่างละเอียด ประณีต เช่น การใช้คำ การใช้ภาพพจน์หรือความเปรียบเพื่อสื่ออารมณ์ให้แจ่มชัดเข้มข้น การใช้ฉากที่แสดงนัยของสี แสง อันสะท้อนใจ การอ้างถึงตัวละครและเหตุการณ์ที่ประสพกับชะตากรรมสะท้อนใจในวรรณกรรมที่แสดงความสูญเสียจากเรื่องที่เป็นที่รู้จักกันดีทั้งในด้านไตรภพและปิตินี้ดี เรื่องเล่าที่นำมาศึกษา ซึ่งเป็นการเน้นย้ำให้ทราบถึงความเชื่อมโยงของภาษาวรรณศิลป์หรือกลวิธีทางวรรณศิลป์กับการสร้างอารมณ์สะท้อนใจได้อย่างแนบคายยิ่งสอดคล้องกับที่สุจิตรา จงสถิตยวิวัฒนา กล่าวไว้ ดังความว่า

“ลักษณะอันเป็นสากลของภาษาวรรณศิลป์ คือ การใช้ภาษาเพื่อมุ่งสื่อ ‘อารมณ์’ และ ‘ความรู้สึก’ อันเป็นลักษณะของภาษาวรรณศิลป์ของทุกชาติ ความรู้สึกนั้นการพรรณนาภาษาละเอียดอย่างประณีตพิสดาร...”

(สุจิตรา จงสถิตยวิวัฒนา, 2548: 2)

2. อารมณ์สะท้อนใจนำไปสู่ความเข้าใจอันลุ่มลึกต่อโลกและชีวิต

เป็นที่เข้าใจกันแล้วในหมู่แวดวงศิลปกรรมว่าความสะท้อนอารมณ์อันเชื่อมโยงกับคุณภาพของวัตถุสุนทรีย์ จะนำไปสู่การกระตุ้นปัญญาได้อย่างเยี่ยมยิ่ง เพราะ

“...สิ่งใดเล่า จะบำรุงใจให้เท่ากับความรู้ความเข้าใจอันลุ่มลึกต่อโลกและชีวิตความรู้ความเข้าใจผ่านการรับรู้ทางอารมณ์ ที่กระตุ้นให้ถูกคิดและพิจารณาใคร่ครวญ ย่อมดำรงอยู่บนงานภูมิปัญญาของผู้สร้างของผู้รับที่กระทบถึงกัน”

(ดวงมณ จิตรจักษ์, 2560: 96)

แรงกระทบทางอารมณ์อันสำคัญของเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาไตรภพ จากการสูญเสียอันยิ่งใหญ่ครั้งนี้เชื่อมโยงกับอารมณ์ปิติจากการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันหลากหลายที่เกื้อหนุนจนเจือให้พสกนิกรในพระองค์มีชีวิตที่ดีขึ้นในทุกมิติ ความสะท้อนอารมณ์ทั้งสองลักษณะข้างต้นที่ปรากฏในเรื่องเล่านี้ได้ใช้กลวิธีที่มีลักษณะ ‘ร่วม’ กัน คือ การใช้ภาษา การใช้ฉาก และการอ้างถึงเพื่อเป็นเครื่องมือในการเหนี่ยวนำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจแล้วนำไปสู่การกระตุ้นปัญญาเกี่ยวกับสัจธรรมของชีวิตที่ว่า การสัมผัสกับความทุกข์ ความสุข เป็นเรื่องที่มีมนุษย์ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่มีชีวิตของผู้ใดจะยืนยาวเป็นนิรันดร์ แม้ขณะที่ชีวิตอยู่จะอุปคุณงามความดีให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมมากเพียงใดก็ตามดังปรากฏในเรื่องเล่าหลายเรื่องจากเหตุการณ์สวรรคตนี้

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาเรื่องเล่าในมิติที่หลากหลาย เช่นในฐานะประเภทของวรรณกรรม เรื่องเล่ากับการพัฒนามนุษย์และสังคม หรือกลวิธีประกอบสร้างในเรื่องเล่า เพื่อพินิจในเรื่องของอุดมการณ์ หรืออำนาจที่ฝังแฝงอยู่ในเรื่องเล่า

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา รัชชมนณี. (2549). *การวิเคราะห์วรรณคดีไทย ตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสาร.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2560). “มโนทัศน์เรื่องวรรณคดีในภูมิปัญญาไทย” ใน *ทฤษฎีกับการวิจารณ์ศิลปะทัศนะของนักวิชาการไทย*. (หน้า 82 -109). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นาคร.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2541). *สุนทรียภาพในภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร.สำนักพิมพ์สยาม.
- นพพร ประชากุล. (2542). “คำนำเสนอ” *สัญศาสตร์โครงสร้างกับการวิจัยภาพยนตร์ใน แล่เนื้อเถื่อนหนังเล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสาร.
- นพพร ประชากุล. (2539). “คำนำเสนอ” ใน *เชิงวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- นพพร ประชากุล. (2552). *ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 2*. ว่าด้วยมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อ่าน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). *พจนานุกรมศัพท์ วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2548). *เจิมจันทร์กัณธสาร ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย*. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสฐียรโกเศศ. (2533). *การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- Agreatpigeon. (2559). *ลาลับทินกรในดวงใจ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2559, จาก <http://storylog.com>.
- Boonchuu. (2559). *วันที่หัวใจคนไทยทั้งประเทศแตกสลาย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Chanuikarn. (2559). *และหัวใจพวกเรชาวไทยก็ยังมิในหลวงอยู่*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Chubsri. (2559). *บันทึกเมื่อนึกถึง*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Foamie TP. (2559). *ยิ้มให้กันเถอะ ท่านคงไม่อยากเห็นเราเสียใจ*. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Gita 2000. (2559). *ฉันเป็นคนโชคดีที่สุดคนหนึ่งในโลก*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Honey Season. (2559). *โลกสี่ขวด้าเทา*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Koi. (2559). *บันทึกในหลวง ร.9 ที่ไม่คิดว่าจะเขียนได้*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Khwanjai. (2559). *ความโศกอาดูรของแผ่นดิน*. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- LadyNormal. (2559). *หนังสือพิมพ์แจกฟรี*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Nowhere_To_Be_FOUND. (2559). *ผลัดแผ่นดิน*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Pattan. (2559). *จดหมายถึงแม่พลอยฉบับที่ 2*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Phufa. (2559). *วันที่ประเทศไทยเจ็บที่สุด*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.

Tan 11. (2559). *ในหลวงของฉัน*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.

Tetecnx. (2559). *มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์*. สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.

Wanny_Wanny. (2559). *พ่อของฉัน*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.